Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 72 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 17, 1996 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 17-го КВІТНЯ 1996 р. Ч. 72. РІК CIII

Л. КУЧМА ПРИВІТАВ НАРОД УКРАЇНИ З ВЕЛИКОДНЕМ

Київ (Р.Р.). — Президент України Леонід Кучма, який все ще перебуває в закордонних поїздках до В'єтнаму та Індонезії, надіслав українському народові привітання з нагоди свята Христового Воскресіння. У привітанні сказано:

„З нагоди світлого Христового Воскресіння звертаюся до вас із вітаннями та найщирішими побажаннями здоров'я, достатку, миру і злагоди у вашому домі.

Цей радісний день повертає усіх нас до духовних витоків українського народу, життєдайним виявом яких є такі християнські, загальнолюдські символи як віра, надія, любов, терпимість і братерство. Ці віками випробувані істини і сьогодні постають перед Україною в усій своїй доленосній значущості, набувають особливої ваги для нашого народу, який торує нелегкий, але єдино вірний шлях до гідного життя, спонукають до єднання та співпраці задля добра. Вони вкрай необхідні сьогодні для згуртування нації, спрямування її потужного потенціалу в історичній роботі для розбудови української держави, відродження духової слави нашого великого народу.

Усі ми повною мірою усвідомлюємо ролю Церкви в суспільстві, значення її соціяльного служіння. Держава прагне партнерських, по-справжньому плідних взаємин із нею. Наша недавня зустріч з релігійними лідерами країни підтвердила готовість до співпраці та подолання бар'єрів конфронтації.

Великдень дарує усім нам прекрасну нагоду подати один одному руку прощення, дружби і взаємопорозуміння.

Єдність, довір'я до влади, а влади до людей — запорука того, що Україна стане квітучою і багатою, а її народ — заможним і щасливим.

Нехай Великдень наповнить радістю наші серця і душі, зміцнить нас у любові і злагоді, додасть нам сил і наснаги у беззавітному служінні нашій вітчизні".

В 10-ТУ РІЧНИЦЮ КАТАСТРОФИ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС ЗАГРОЗА НЕ ЗМЕНШИЛАСЬ

Київ (Р. Р.). — Заступник директора відділу ядерної і радіяційної безпеки об'єкту „Укриття" в Чорнобилі Володимир Щербина повідомив, що в саркофазі накопичилися ядернонебезпечні матеріяли і радіоактивні речовини.

Ніхто не може сказати з певністю, в якому стані перебувають 205 тонн уранового палива, 700 кілограмів плутонію і 2,100 кілограмів урану-235. Тому, на думку Щербини, неможливо передбачити наслідки. Саркофаг споруджувався дуже швидко, в екстремальних умовах. Не можуть вважатися надійно тривкими і його конструкції. Неможливо передбачити і взаємодію з третім блоком.

На думку Щербини, найбільшу загрозу становить можливість самовиникнення ланцюгової реакції, руйнація конструкцій з викидом радіоактивного пилу з не менш, ніж 20 млн. кюрі. Так катастрофа може перемандрувати до третій блок. У такому випадку довелося б евакуювати весь Київ і ще половину України. Тому саркофаг необхідно укрипити, покривши його надійною оболонкою.

Щоправда, керівники об'єкту „Укриття" не поділяють думки В. Щербини. Вони вважають, що ніякої загрози немає і ще не буде принаймні 25 років.

Та все ж у 1994–95 роках в бетонних стінах саркофагу було зацементовано чимало щілин, загальною площею один квадратний кілометр. А коли крізь ті щілини вимірювали температуру в середині, то водночас виміряли і встановили, що радіяційний фон там досяг 2,000 рентгенів.

Прем'єр-міністер України Євген Марчук очолював українську делегацію на міжнародній конференції, присвяченій 10-ій річниці катастрофи на Чорнобильській АЕС, що проходила у Відні, Австрія, 8–12-го квітня. Він сказав, що Україна підтверджує намір закрити ЧАЕС, однак без фінансової допомоги світового суспільства зробити цього не зможе.

Доповідь на конференції мав міністер Міністерства Чорнобиля Володимир Холоша. Доповідь під назвою „10 років після аварії на ЧАЕС" готувалася на основі матеріялів, поданих підрозділами Міністерства Чорнобиля, Міністерства Охорони Здоров'я, Міністерства Сільського Господарства, Міністерства Водного Господарства, Міністерства Харчової Промисловости, Міністерства Внутрішніх Справ, Державного комітету гідрометеорології, штабу цивільної оборони, Академії Медичних Наук, Національної Академії Наук та Академії Аграрних Наук. Над текстом працювало понад 50 авторів і він налічує 213 аркушів тексту, проілюстрованого діяграмами та мапами.

Є. Марчук сказав, що весь драматизм наслідків катастрофи на ЧАЕС ще не усвідомлено. За його словами, в Україні від радіяції потерпіли 3.2 мільйони громадян, серед них 950,000 дітей. Тепер понад 600 дітей хворі на рака щитовидної залози. Дані, що померло тільки 2,500 ліквідаторів не відповідають дійсності. Витрати на ліквідацію аварії лягають важким тягарем на державний бюджет України.

Країни-учасники „великої сімки" запропонували вдосконалити організаційне управління процесами закриття ЧАЕС. Найближчими днями в Москві відбудеться зустріч керівників держав „великої сімки" для обговорення проблем ЧАЕС, а наступна зустріч має відбутися в Києві наприкінці травня.

В ІЗРАЇЛІ РОЗГОРЯЄТЬСЯ ВІЙНА

Бейрут, Ливан. — Минулої п'ятниці ізраїльські військові гелікоптери обстріляли з ракет бойові укріплення сирійської армії на півдні Ливану. У такий спосіб Ізраїль відповів на ракетний обстріл, здійснений того ж дня бойовиками проіранської екстремістичної організації „Гезболла".

Представники ізраїльського командування за шість годин до ракетної атаки остерегли мешканців 40 ливанських сіл і тї завчасно змогли залишити небезпечні місця.

Сирійські формації застосували проти ізраїльських гелікоптерів протиповітряні гармати. Цей збройний конфлікт означає, що мирні переговори Ізраїля з Ливаном та Сирією зайшли у глухий кут. Однак представник ізраїльського уряду Урі Дромі запевнив, що його країна не бажає конфронтації зі Сирією.

Незважаючи на ці запевнення, війна в регіоні розгоряється. У своєму виступі на надзвичайному засіданні парляментарної Комісії закордонних справ і оборони прем'єр-міністер Ізраїля Шімон Перез сказав, що у Бейруті, ливанській столиці, буде спокій тільки тоді, коли буде спокій у жидівських поселеннях на півночі Ізраїля. Командуючий північною військовою округою Ізраїля генерал Амірам Левін від імені військового керівництва заявив, що „в Ливані нема жодного місця, в якому можна сховатися від атаки, якщо цивільне населення Ізраїля далі страждатиме ракетні обстріли ,Гезболли'. Бейрут мусить зрозуміти, що екстремісти наражують на смертельну небезпеку всіх ливанців".

Від неділі ізраїльське військове летунство здійснило 40 бойових летів, безперервно бомблячи територію південного Ливану. Під бомбами загинуло понад 30 осіб, є багато поранених.

Тим часом бойовики „Гезболли" стали обстрілювати північноізраїльські території реактивними ракетами. У своїх листівках екстремісти обіцяють „перетворити сіоністичну північ у пекло".

Крим виростить три чверті рижу

Симферопіль (УНІАР). — Кримські рисівники сподіваються, що навіть затримка із теплими днями не завадить їм цього року зібрати біля 75 відсотків усього українського рижу.

Минулого року на 95,000 тонн рижу, вирощеного в Україні, 75,000 тонн припадало на Крим. Цього року передбачається виростити не менше.

Проте однією з проблем, що постала перед виробниками цієї культури, є відсутність цивілізованого ринку сільсько-господарської продукції, повідомив директор асоціяції господарств з вирощування рижу Іван Гичкин. На його думку, в країні вже давно на часі відкриття сільсько-господарської біржі. Саме після її відкриття рисівники зможуть вигідно продавати свій товар, вважає він.

На півночі Криму риж вирощують вже понад 30 років. На бросових засолених землях, які навіть під випаси надавалися тільки навесні, створено цілу рижову систему. На півострові на рік рижом засівають біля 16,000 гектарів землі.

Розбудовується державний кордон України

Київ (Р. Р.). — Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про стан виконання комплексної програми розбудови державного кордону України.

Міністерству закордонних справ та Державному комітеті кордону доручено активізувати договірно-правове оформлення державного кордону України з Білоруссю, Молдовою і Росією. У другому кварталі цього року доручено переглянути перелік пунктів пропуску через державний кордон з Білоруссю і Росією з метою визначення статусу наявних і відкриття нових пропускних точок.

Міністерству транспорту, Державному митному комітетові та Державному комітетові кордону України дозволено включити на конкурсовій основі українських та закордонних інвесторів для спорудження і облаштування пропускних пунктів, об'єктів інфраструктури митниць і прикордонних військ, а також житла для військослужбовців.

До 1-го травня має бути узгоджена листа пропускних пунктів для транзитного автотранспорту через територію України. Постанова зобов'язує приспішити спорудження пунктів для оформлення вантажного автотранспорту на державному кордоні.

З видачею українських пашпортів є проблеми

Київ (Р. Р.). — Національна рада Конгресу Української Інтелігенції оприлюднила звернення до Президента України Леоніда Кучми з приводу видачі нових пашпортів.

Як пишуть автори звернення, в Україні почато видачу пашпортів нового зразка. Але, як і в часи СССР, в них записи дублюються російською мовою. Відмінність від совєтського пашпорту полягає хіба в тому, що з нього вилучено рубрику про національну приналежність особи. В такий спосіб, на думку КУІн, в Україні формується російськомовна „нова історична спільнота". Ці дії глибоко ображають національні почуття багатьох українських громадян і можуть спричинити загострення в суспільстві. Трапляються випадки, коли люди відмовляються отримувати пашпорт, або протестують проти запису російською мовою, вписуючи власноручно свою національність.

Неприйняття змісту пашпортів віддзеркалю-

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА посилюють безпеку в країні

Вашінгтон. — Наближаються болючі річниці 19-го квітня 1993 і 19-го квітня 1995 років, які закарбувались у пам'яті громадян цілої країни своїми трагічними наслідками. Спалення хутора секти Давідіян поблизу місцевости Вейко в Тексасі, де жертвами крім 80 дорослих було понад 20 малолітніх дітей, а два роки пізніше збомблення федерального будинку в Оклагома Сити, де загинуло 168 осіб включно з дітьми, а понад 400 було поранено. Це дає причину місцевим і державним властям бути зокрема обережними у 1996 році.

З цього приводу вийшли доручення про особливу готовість всіх охоронців приміщень місцевих урядів, а зокрема будинків федерального уряду. Це в свою чергу насторожує всіх тих працівників і в першу чергу тих, які працюють для федерального правління. Багато з них є стурбовані напруженою ситуацією, але є й такі, що вирішили в цей день свою працю виконувати вдома, бо просто не спроможні перенести цілоденне напруження.

Тут треба додати, що протиурядові угрупування докладають багато труду щоб поширювати паніку терору серед громадськости, це їм частинно вдається, зокрема в часі наближення цих трагічних дат.

У Філядельфії відбудеться конференція присвячена чорнобильській катастрофі

Філядельфія. — В неділю, 28-го квітня ц. р., у приміщенні Українського освітньо-Культурного Центру у Філядельфії, о год. 4-ій по полудні, відбудеться пропам'ятна конференція присвячена чорнобильській катастрофі. Згадану конференцію організує Філядельфійський Відділ Товариства Українських Інженерів Америки в рамках всегромадського відзначення 10-ої річниці чорнобильської катастрофи.

Під час конференції доповідатимуть три прелегенти: д-р Юхим Книжник — „Чорнобиль: 10 років після катастрофи", інж. Роман Циган — „Ядерна енергія" і д-р Євген Новосад — „Чорнобильський синдром — факти і міркування".

Вступ за добровільними датками.

Правники вважають проєкт конституції європейським

Київ. — Проєкт конституції України є обдуманим варіянтом, який в цілому відповідає вимогам Ради Европи. До такої думки дійшли учасники „круглого стола" з проблеми відповідности основного закону України міжнародним стандартам, повідомила УНІАР 11-квітня.

Організували зустріч науковців, правників та авторів проєкту Україн-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

НАГОРОДЖЕНО ГЕОЛОГІВ

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма своїм указом нагородив почесним званням України групу геологів, геодезистів і картографів за розвиток мінерально-сировинної бази України та вагомий внесок в ефективність геологорозвідувальних робіт.

ПЛЯНУЮТЬСЯ НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ ЧОРНОМОРСЬКОЇ ФЛЬОТИ

СЕВАСТОПІЛЬ. — Заступник командуючого російської Чорноморської фльоти з бойової підготови контр-адмірал Микола Михальченко повідомив, що з приходом нового командуючого адмірала Віктора Кравченка бойові навчання Чорноморської фльоти стали інтенсивнішими. Незабаром плянується комплексний вихід в море десятків кораблів, допоміжних суден, кораблів забезпечення і морської авіяції. Навчання мають довести, зазначив адмірал, „що чутки про загибель Чорноморської фльоти перебільшені".

ВИВЕДЕНО НЕНАРКОТИЧНІ КОНОПЛІ

ГЛУХІВ, СУМЩИНА. — Селекціонери Глухівського науково-дослідного інституту луб'яних культур Академії Аграрних Наук України вивели новий сорт конопель „Глухівські-33". Ці ненаркотичні коноплі дають 80 центнерів соломи з гектара. Їх використовується на волокно і насіння. Із сировини цих конопель можна виготовляти цінні папери. Новий сорт внесено до державного реєстру сортів рослин України.

ВУЛИЦЮ ЧКАЛОВА ПЕРЕЙМЕНОВАНО НА ВУЛИЦЮ О. ГОНЧАРА

КИЇВ. — Рішенням київської адміністрації перейменовано вулицю Валерія Чкалова на вулицю Олеся Гончара, видатного українського письменника, академіка і громадського діяча, який помер минулого року.

МІСЬКА ПЛАТНЯ МИРОТВОРЦІВ

КИЇВ. — Кабінет Міністрів України затвердив нові ставки місячної платні українським військовослужбовцям, які служать у миротворчих військах ООН. Український батальйон в Боснії і Герцеговині у 1996 році отримуватиме: командир батальйону — 900 дол. місячно, командир роти — 830 дол., офіцери — 810–830 дол., прапорщики — 740–770 дол., рядові 500–550 дол. на місяць.

ПОЧАЛОСЯ РОЗМІНУВАННЯ КЕРЧЕНСЬКОЇ „МАЛОЇ ФОРТЕЦІ"

КРИМ. — Міліція минулого року виявила 18 підкопів до схованок різного роду вибухових речовин і боєприпасів „Малої фортеці". А підкопувалися не сапери, а злочинці, торгівці зброєю. Нарешті Уряд України виділив 10 блн. карбованців і доручив протягом трьох місяців розмінувати сховище і вивезти патрони та вибухівку, що зберігається там від Першої і Другої світових воєн. Мешканці Керчу прагнуть якнайшвидше позбутися цього небезпечного „скарбу". Пізніше черга дійде до „Великої фортеці", де також зберігається „близько тисячі вагонів боєприпасів", сказав начальник пресової служби Громадянської оборони Олег Биков.

НОТА МЗС УКРАЇНИ ДО МЗС РОСІЇ

КИЇВ. — У зв'язку із затриманням літака української летунської компанії „Бусол" у Ростові-на-Дону, Міністерство Закордонних Справ України скерувало ноту російському міністерству, назвавши згадані дії російської сторони безпідставними і такими, що суперечать цілям угоди про об'єднану систему противоповітряної оборони держав СНД з 10-го лютого 1995 року. У ноті зазначено, що противоповітряні сили Росії нанесли великої шкоди українській компанії „Бусол" і поставили під сумнів безпеку повітряного руху над російською територією.

БЕЗПРИТУЛЬНА БІБЛІОТЕКА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — Обласна універсальна бібліотека ім. І. Франка за совєтів квартирувала у приміщенні колишнього греко-католицького монастиря. Тепер монастир відродився, але влада так і не знайшла приміщення для бібліотеки. Вона і її 47 працівників містяться у підвальному приміщенні, де їм виділено на всіх одну кімнату. Півмільйона томів та меблі розкидані по різних складах, городах тощо. І це триває вже понад рік.

В АМЕРИЦІ

У НЕДІЛЮ, 14-ГО КВІТНЯ, поблизу місцевости Джордан у стейті Монтана, де від 25-го березня агенти ФБІ тримають в облозі хутір протидержавного угрупування „Фрімен", загинув у нещасливому випадку один з агентів. Речник ФБІ Леррі Голмквіст повідомив, що загиблий це 34-річний агент Кевін Креймер з Су Сиі, Айова. Згідно зі свідченнями очевидців, авто, котрим він їхав, вийшло з контролі та перекинулось. Намагання лікарів у Центрі здоров'я повіту Гарфілд рятувати пораненого не були успішними. Загиблий агент ФБІ є першою жертвою цього чергового непорозуміння між державними властями та угрупуванням „Фрімен".

СУДЖЕНИЙ І УВ'ЯЗНЕНИЙ В ЗСА за причетність у змові збомблення Світового торговельного центру в Ню Йорку та плянування такого ж знищення інших відомих будівель в місті, войовничий шейх Омар Абдель Рахман, звернувся за допомогою до своїх прихильників. Він скаржиться, що його тюремні власті постійно понижують, не дають змоги молитись спільно з іншими ув'язненими мусулманами, забороняють йому виконувати його релігійні практики, роблять в нього обшуки після кожних до нього відвідин та в загальному він зазнає расової дискримінації. З цього приводу він закликає своїх послідовників прийти йому з допомогою, голосно протестувати та домагатися для нього справедливости.

У СВІТІ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Державної ради Китаю Лі Пен, перебуваючи з офіційною візитою у Франції, скаржився на З'єднані Стейти Америки, які нібито „активно протидіють" вступові Китаю у Світову торговельну організацію. „ЗСА наполягають, щоб ми виконували умови, випрацьовані для країн, що розвиваються, однак ми не погоджуємося з цією вимогою і вважаємо її політичною дискримінацією". Китайський прем'єр сказав, що коли американці не змінять свого наставлення, то його країна змушена буде ще активніше розвивати двосторонні стосунки з іншими державами, а перешкодити цьому не зможе ніхто, в тому числі й Вашінгтон".

У БОМБЕЇ, ОДНОМУ з найбільших міст Індії, розгорнулася війна зі щурами. Їх там щонайменше 25 мільйонів, тобто цілком досить, щоб зробити нестерпним життя для 13 мільйонів бомбейців. Уряд виділив на річну програму 3 млн. рупій. Пара щурів за рік народжує 60 щурят, а ті вже через два з половиною місяці також готові продовжувати рід. У районах місської бідноти щурами аж кишить, саме там існує постійна загроза виникнення різних епідемій, передусім чуми. Досі тепер у бомбейській бригаді мисливців за щурами числилося 80 осіб. За рік вони знищували 400,000 щурів — значно менше, ніж тих шкідників народжувалося. Активізувати боротьбу зі щурами було нелегкою справою, оскільки в деяких індійських стейтах, наприклад, у Раджастхані, їм поклоняються.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.
Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Чи світ переповнений ненормальними людьми?

Таке питання насувається щораз частіше нам усім, що вважаємо себе ще сяк-так „нормальними" та реально думаючими людьми. Бо справді, не минає й тижня, щоб ми не читали в пресі або не чули в радіо, на телевізійних новинках про різні випадки чи злочини, при описі яких справді стає лячно, що тепер коїться та скільки недоречного, а при тому жахливого може вчинити люди.

Бо чи можна зрозуміти та виснити собі щораз частіші випадки знущання дітей над батьками, а то і вбивства їх для наживи? Чи можна спокійно слухати і читати про те, як батьки у приступі гніву б'ють до безтями своїх малих дітей чи таких осібняків, що постійно вживають дітей для сексуальної приємности?

А скільки тепер трапляється випадків безумного вбивства, маніякального переслідування невинних людей чи стремління їх знищити із-за власної фіктивної „ідеї". Можна б називати до безконечности усі ці дивні події і злочини та ставити собі при тому питання, що діється тепер і що є причиною стільких випадків, подій, які звичайним розумом важко собі пояснити, а передусім зрозуміти, як можуть дійти люди до таких чинів та не з'язувати собі завчасу, що вони роблять.

Значить, ментальна ненормальність мусить бути тепер одним з головних поштовхів до численних злочинів, а може при тому також захитання усіх моральних засад чи Божих законів.

До такого переконання мусить дійти певна кількість з нас, коли переживаємо саме тепер підозріння щодо „юнабомбера" Теодора Качинського і читаємо безконечні описування його життя, в якому він був дитиною-генієм, закінчив середню школу, поступив в університет, маючи 16 років, і, як випускник Гарварду, став відтак професором математики університету Берклі у Каліфорнії. Але вже в тих роках був принаймні диваком, а може десь на пограниччі генія та ненормального, а відтак, коли кинув цивілізований світ і замешкав як герміт у хаті, яку сам збудував у безлюдній околиці Монтани, зовсім невідомо як і куди пішли його думки, погляди та стремління. Коли пишемо ці рядки, Т. Качинскі є все ще тільки підозрілий як „юнабомбер", що багато років висилав посилки з бомбами власної роботи до різних осіб та установ і за яким так довго шукала поліція в ЗСА. Але так як описують його саме як людину ненормальну цілою своєю поведінкою та життям герміта, підозріння може виявитися правдивим. Цікаво, що виявлення того дивного збігу обставин, яке кинуло тінь на Т. Качинского, спричинив його власний брат. І тут знову, як пишуть, йдеться не про пересічну людину, а свого роду дивака з високою освітою.

Аналітики психічних процесів уважають Т. Качинского жертвою параної, незалежно від того, чи він виявиться „юнабомбером", чи ні. І саме ця діягноза викликає страх у пересічної людини, яка, реєструючи ці постійні докази дивних вчинків різних одиниць, питається себе і своїх близьких, в якому світі тепер живемо і якими шляхами ідуть думки людей, що допроваджують їх до стільких непотрібних, здавалося б, злочинів. Пишуть, що американська параноя приходить хвилями і саме тепер переживаємо таку хвилю від Вако, через непотрібне вбивство понад 200 людей в Оклагома Ситі до „юнабомбера", якого тепер, як вважають, спіймали.

Але саме той факт, що така, свого роду параноя панує в Америці, тільки додає підтвердження тому здивуванню, чому вона є і чому стільки інтелігентних людей підпадають під таку психічну недугу. Чи справді здорове, спокійне життя не є актуальне при кінці XX сторіччя?

Микола Світуха

ПРОТИСТАВЛЕННЯ МІЖ МОСКВОЮ І КОНСТАНТИНОПОЛЕМ

Недавнє рішення Московського Патріярхату (МП) про припинення канонічно-молитовного єднання зі Вселенським Патріярхатом (ВП) привернуло увагу пресової періодики світового маштабу. Через необізнаність з історичними фактами і канонічними принципами коментатори по-різному інтерпретують юридичні причини протиставлення. Деякі розціннюють цю подію настільки глибоким внутрішнім конфліктом в лоні Православної Церкви, що його можна порівняти з історичним епізодом, коли ще 1443 року Російська Православна Церква (РПЦ) проголосила свою незалежність від Константинополя. Авторитетний британський журнал „Економіст" (з 23-го березня 1996 року) присвятив глибшу аналізу безпосереднім причинам протиставлення, зокрема на тлі відновлення історичних прав автономної Естонської Православної Церкви (ЕПЦ), яка 1940 року за указом Сталіна була підпорядкована Московському Патріярхові після загарбання Москвою Прибалтійських республік. У журналі згадується і про заходи закріпити незалежний статус Української Православної Церкви (УПЦ-КП), хоч в автора статті трапилися деякі неточності, про що буде мова пізніше.

Збереження контролі

Відмова Патріярха РПЦ Алексія від контактів зі Вселенським Патріярхом Вартоломеєм і його заходи приєднати собі підтримку патріярхів інших православних церков розціннюються в першу чергу як намагання зберегти контролю Московського Патріярхату над всіми тими церковними юрисдикціями, які були підпорядковані Москві силою державної влади, використовуючи наявність вигідної в різний час для Росії політичної коньюнктури. Але існують також познаки більш далекойдучих амбітних плянів Московської Патріярхії, спрямованих на підважнення авторитету Константинополя, як традиційного осідку Вселенського Патріярхату, з наміром стимулювати схвалення евентуального рішення про перенесення Вселенського Патріярхату до Єрусалиму.

Для вірности історичного тла варто пригадати, що самовільне поширювання юрисдикції Московського Патріярхату протягом століть не обмежувалося приєднанням Київської Митрополії ще 1686 року, ані ліквідацією Грузинського Патріярхату. Лише від 1939 до 1946 року за рішенням Сталіна Московському Патріярхатові були підпорядковані ієрархи і вірні Польської Православної Церкви, Естонська і Латвійська Церкви, Мукачівська єпархія і Православна Церква у Чехословаччині. Ліквідація Української Греко-Католицької Церкви і насильне накинення духовенству і вірним „омофору" Московського Патріярхату є також відомим історичним фактом. За допомогою адміністраційних і силових засобів, практикованих органами КГБ, всі ці церкви були „возз'єднані" в московському центрі з метою скріплення духового престижу „старшого брата" і політичних інтересів тодішніх володарів Совєтського Союзу.

Журнал „Економіст" слушно признає, що теперішня криза довкола православної церковної юрисдикції в Естонії має ширший маштаб з виразно політичним характером. Адже відомо, що існування двох церковних структур під назвою Естонська Православна Церква (ЕПЦ) є прямим наслідком політичних подій минулого. Одна з них дістає свою незаперечну канонічну леґітимність до міжвоєнних років існування самостійної Естонії. У свідомості наслідків переможення більшевизму в Росії з однієї сторони і створення незалежних Балтійських республік з другої, тодішній Вселенський Патріярх вирішив 1923 року признати цій церкві автономію. Але загарбання Естонії Червоною армією 1940 року і поновна її окупація 1944 року примусили церковну ієрархію разом з великою частиною естонського населення податися на захід, зокрема до Швеції і Фінляндії. Там ця автономна ЕПЦерква продовжувала своє існування в екзилі аж до відновлення самостійности Естонії 1991 року.

Право на майно

Не можна недооцінювати факту, що автономію ЕПЦ в екзилі визнавали всі попередники теперішнього Вселенського Патріярха, факт, який був завжди добре відомий Московському Патріярхатові. Коли з відновленням самостійности ця церква була зареєстрована теперішнім урядом Естонії як автономна ЕПЦерква, саме їй було признано легальне право на сконфісковане комуністичною владою церковне майно. В слід за тим в 1995 році, у відповідь на прохання ієрархії і вірних, Патріярх Варфоломій підтвердив відновлення автономного канонічного статусу ЕПЦеркви з 1923 року в юрисдикції Вселенського Патріярхату.

Друга, дотепер ще урядом не зареєстрована ЕПЦерква, яка настоює на такій же самій назві, є продовженням тієї церковної структури Московського Патріярхату, яка існувала на терені Естонії від 1940-их до 1990-их років, себто в період совєтської окупації. Естонці цілком природньо цю церковну структуру уважають частиною залишків окупаційного режиму, тим більше, що до неї належать тисячі росіян, яких легальний статус ще не вирішений, хоч вони становлять більше третини населення Естонії. Виступаючи немов в їхній обороні, недавно Єльцин домагався від президента Естонії Леннарта Мері запевнення, що всі церковні громади, які бажають залишитися в юрисдикції Московського Патріярха, затримають право до свого церковного майна. Ця політична інтервенція Єльцина є прикладом того, як, напередодні президентських виборів в Росії, питання статусу російських поселенців в усіх післясовєтських державах набрало окремої ваги.

Все ж, як широковідомо, проблема не обмежується до легального оформлення церковного майна чи до реєстрації альтернативної церковної структури для росіян в Естонії. Для Московського Патріярха Алексія проблема набагато складніша, бо вона глибоко заторкує його особисту ролю в цій церковній юрисдикції. Як відомо, його батько був священиком тоді ще автономної ЕПЦеркви в незалежній Естонії ще до приходу большевицьких окупантів. Сам Патріярх Алексій народився в Естонії, там виростав і там вже за совєтської влади почав богословські студії. Пізніше довгі роки він служив єпископом в Естонії, а від 1983 р. продовжував керувати церковним життям Естонії як митрополит Ленінграду. Отож дійсно майже ціле його життя було тісно пов'язане з ЕПЦерквою. Тепер, здобувши пост Патріярха, йому дуже тяжко примиритися з тим, що ЕПЦ не бажала бути в його юрисдикції.

Згідно з інформацією журналу „Економіст", рішенням Московського Патріярха припинено також всі співвідношення з ієрархією Православної Церкви Фінляндії через те, що на прохання Вселенського Патріярха, Архиєпископ цієї незалежної від Москви церкви погодився здійснювати архипастирський нагляд над автономною ЕПЦерквою до часу майбутнього доповнення її ієрархії.

Щобільше, кампанія Патріярха Алексія, виразно спрямована на те, щоб здобути собі широку підтримку інших помісних Православних Церков у цьому протиставленні, включала розмови з Патріярхами Єрусалиму, Болгарії, Сербії і Митрополитом Православної Церкви в Польщі. Не важко зробити висновок, що центром його уваги було не так рішення про статус чисельно маленької ЕПЦеркви, як турбота про майбутній статус найбільше чисельної Київської Митрополії УПЦ(МП), над якою він ще затримує юрисдикцію.

Юридичне визнання

Про церковну ситуацію в Україні автор статті, на жаль, слабо поінформований. Він навіть не згадує про відновлення УАПЦ в Україні і вибір першого Київського Патріярха Мстислава, ані про Митрополію УПЦ в юрисдикції МП, але чомусь говорить про залежність Київського Патріярхату УПЦ від Москви. У статті згадується про вислання делегації Патріярха Філарета до Вселенського Патріярха з проханням признати УПЦ(КП) автокефальний статус, але цілком промовчано од-

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Юрко Бойко

„Ретро-перспектива" Романа Куртепи

(З нагоди виставки Романа Петрука в ґалерії „Ґердан")

Р. Куртепа (автопортрет, 1971 р.)

Відкриття виставки Романа Куртепи „Ретроперспектива" 1-го грудня 1995 року в ґалерії „Ґердан", позбавлене помпезности та офіційности, нагадувало дружню товариську вечірку, на яку друзі та близькі прийшли привітати свого приятеля з днем його ангела. Тож ні для кого не залишилось таємницею, що за загадковим псевдонімом Роман Куртепа ховається видатна особистість і цікава творчість шанованого львівського мистця Романа Петрука.

Творчість Р. Петрука неможливо укласти в якісь рамки, покласти на якісь стилістичні полички та шухляди. Діяпазон матеріялів, стилів, технік, якими послуговується майстер, — безмежний: від глазурованої керамічної пластики, де рисунки є ніби відголоском наскельних рисунків наших пращурів, до барокової скульптури; від дерев'яних поліхромованих просторових композицій, що викликають ностальгічні спогади про народну іграшку, до суворих вишуканих аскетичних бронзових постатей євангелистів. З яким матеріялом не працював би автор — керамічною масою, деревом, каменем, бронзою, склом, — пластика його творів завжди органічно вписується у навколишній простір, творячи з ним єдине ціле.

Виставка „Ретро-перспектива" — зворотня перспектива, що спрямовує погляд автора у далекі складні 60-ті, 70-ті роки.

1963 рік. На обласній художній виставці з'явилось кілька рисунків молодого художника Романа Куртепи (це був вимушений псевдонім Романа Петрука — праці студентів не приймались) і отримали схвальні і прихильні відгуки у пресі. З того часу минуло понад 30 років. Роман Петрук обрав у житті тяжкий шлях — шлях художника.

Було різне: поява за кордоном поетичної збірки Ігоря Калинця з ілюстраціями мистця на тему Хресної дороги (з усіма витікаючими звідси наслідками-обшуками та вилученнями творів), активна постійна участь у праці „Підпільної академії Карла Звиринського", відхилення творів „виставкомами", мовчання навколо імени мистця. Марнота та навколишня суєта стали другорядними для майстра супроти внутрішніх сумнівів, боротьби з самим собою, самозречення заради високого, чесного і щирого мистецтва.

Виставкою „Ретроперспектива" Р. Петрук поставив перед собою складне завдання, виставивши на суд глядачів рисунки 70-их років, виконані тушшю, і глеки з розписами, створені у 90-их роках. Саме рисунок — це техніка, котра не дає можливости сховатись за якісь технічні ефекти; тут творець залишається вічна-віч зі своєю майстерністю. Експозиція збудована так, що рисунки творять на стінах своєрідний формально-пластичний і тематичний ритм: експресивні динамічні арабески ліній в одних місцях плавні, покручені ніби хвильки, в інших — гострі, мов блискавки, що розтинають поверхню білого аркуша. Таке чергування створює певний ритм сприйняття, у якому медитативний спокій змінюється вибухами внутрішньої динаміки і напруги.

Керамічні горщики, що відтворюють традиційні форми народної кераміки різних реґіонів України, вкриті віртуозними розписами-рисунками, на яких у стрімкому вихорі первісного архаїчного танку зливаються з природою мавки, сатири, і... безмежно закоханий у життя автор.

Щож, перша індивідуальна виставка маестра Романа Петрука ще раз підтвердила, що вже сьогодні його творчість є безцінним датком у скарбницю не лише української, але й світової культури, а ґалерія „Ґердан" утвердила свої амбітні пляни — виставляти „краще з кращих".

Марія Голод

ПОКЛІН МИНУЛОМУ

II

Про кого згадують автори? Про покровителя гімназії Слугу Божого Митрополита Андрея Шептицького, про різних учителів і учениць, про початки заснування гімназії, про попередні з'їзди та видання двох частин „Пропам'ятної книги". Часто згадується Олена Степанів, дві статті розказують про Ірину Гузар; є тут евлогія за отцем Петром Хомином, більша стаття з екслібрисом і світлиною говорить про Савину Сидорович. Згадано теж лікарку школи Теодозію Туну-Надрагу; милу згадку про шкільних товаришок Олю Крілик та Олю Пеленську доповнює спомин про Ірину Лежогубську (ученицю і вчительку). Потрясаючі спомини Люби Комар (в скороченні) „Процес 59" і смертний засуд підкреслюють „совєтські добрі часи", а світлина під статуєю Леніна ілюструє непевність тих часів. Розуміється, написано немало про Катрусю-Зарусю, себто Катерину Зарицьку, виразницю ідей патріотизму. До тієї категорії слід віднести Богдану Світлик та Олександру-Володимиру Мацькевич, якій присвячено теж і вірш Зиновії Мазур. Декілька авторів подають власні переживання в тюрмах та засланнях, дехто говорить про близьких собі людей в націоналістичних організаціях, наприклад, Тосю Король, Ліду Комар, Орисю Безпалько, Ліду Світлик. Ці, так сказати б, героїчні сторінки споминів якось непомітно переходять до чисто мистецького обговорення діяльности двох визначних „василіянок" — Галини Захарясевич та Софії Караффи-Корбут, яким Христина Саноцька присвятила дещо довші есеї. Обі мисткині заважили багато в історії книжкової графіки українського Львова. Ця ж авторка пише теж про Віру Свєнціцьку, справжнє світило серед мистецтвознавців, називаючи Віру „одержимою в пошуках краси". Тут долучено коротку відомість про Стефу Олійник-Бернадин, що, як знаємо, не лише малює, але й має свою власну картинну галерею. Далі йде цікава стаття Романа Горака, що розказує про „нашу" церкву на вулиці Зиблікевича, її перехід від Сестер Василіянок до Отців Редемптористів, а згодом до пияцької забігайлівки підозрілого кольору і знову аж в 1992 році до Отців Редемптористів. Ізбавлялася („редемпторист" по-латині „ізбавитель") тая церква за час свого існування декілька разів. Збудована 1885 року як церква для монастиря і школи Сестер Василіянок за часів кардинала Сембратовича, стала в 1932 році причиною затяжної суперечки між Народним Домом і Митрополією. Препогану ролю відіграв тут В. Бачинський, який управляв тоді маєтками Народного Дому, був затвердлим кацапом та польським підлизником. Митрополитові Андреєві Шептицькому вдалося передати церкву і монастир у власність Отцям Редемптористам, бо замалим не перейшла в польські руки. Добре пригадую ті перипетії (я жила в інституті). Тоді роздрілено „горіховий сад", учениці стали більше користуватися гімназійною каплицею.

Про маловідому нам письменницю Ірину Парилле-Левинську пише її сестра Софія Парилле-Поліщук. Ірина проживала зі своїм чоловіком Степаном Левинським в Румунії, у видавництві „Критеріон" вийшли три книжки її новель.

Ще інший бік тодішнього виховання й освіти українських дівчат представляє розповідь Олександри Гургули-Щурат (учениці і учительки), де говорить про показ історичного одягу, ілюстрований хороводами, гагілками, піснями та творами Лесі Українки і Марка Вовчка.

Подано довші чи короткі згадки про роди, з яких вийшли учениці гімназії, переживання в обставинах буремних років. Багато говориться про вчителів, зокрема про Антоніну Струтинську, м. Богдану та інших сестер. Дехто згадує різні інститутські пригоди, про втрату близьких, про поезії різних авторів, що формували наш світогляд. Лідія Садова аналізує навчальні програми, методику викладів, підручники: на підставі шкільного зошита однієї учениці показує дорогу до самостійного погляду на прояви життя, що й веде прямо до оцінки важливости тих чи інших принципів. „Інтерв'ю з Марушкою Сітницькою" переносить читачів у царину розгарячкованости передвоєнної молоді — бажання встояти при вибраній ідеї за всяку ціну. Ще щирі згадки „наймолодших" про вчителів та останні роки існування гімназії; матуральні іспити — вибачливість, вирозуміння та прихильність учителів, врешті віршована молитва до Ольги Федейко доповнюють цю частину книжки.

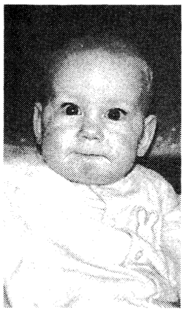
Розділ „Архіви свідчать" опрацьований дуже солідно. Надя Мудра завдала собі багато труду, і з того повинна мати повне задоволення. З приємністю й цікавістю перегортаю сторінки книжки (196-225), відтак находжу не лише знайомі почерки, але дійсне життя школи, української школи — залежної від кивка узурпаторської польської влади. Список останніх учениць 1-ої кляси нового типу говорить про себе іменами тих 13-літніх дівчаток, котрим доля наказала перейти пекло, гірше Дантового... У довідковій частині подано короткі біографічні дані про дійових осіб нашої школи (неповні!), в кінці показник прізвищ, поданих у книжці. Післямова Зені Мазур завершує книжку.

Я плянувала лише коротко говорити про сам зміст, мала на думці „причепитися" до недотягнень, недоліків чи пропущень. Вийшло інакше, бо зміст книжки аж кликав підкреслити максимальне зусилля, максимальну любов тих людей до школи, в якій вчилися чи вчили, з якої зерном вийшли у світ. Недоліки є, хоч хотіла б примкнути очі та не бачити того. Не маю застережень до зібраного матеріялу, але чомусь не опрацьовано постатей таких довголітніх, фахових і відданих учителів, як Оксана Суховерська та Дарія Витанович. Про них згадується лише мимоходом. Уточнені підрозділи може

(Закінчення на стор. 3)

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто ро-зуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

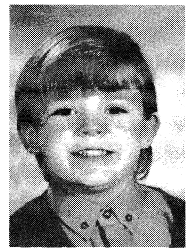
НОВІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ

Іван (Джек) Волтер Райлі, син Василя Райлі і Христини Степаник Райлі, новий член 158-го Відділу УНСоюзу в Брукліні, Н.Й. Вписала свого внучка у члени УНСоюзу бабця Ірена Степаник.

Михайло Андрій Тершаковець, син д-ра Андрія і Христини Тершаковець, новий наймолодший член УНСоюзу 83-го Відділу ім. Івана Франка у Філядельфії. Закупили для свого другого внучка Михайлика коледжову грамоту дідусь і бабуся, д-р Євген та Анізія Гілі.

Роман Богдан Заєць, син Люби і Богдана Заєць, новий член 370-го Відділу УНСоюзу в Ню Гейвен, Коннектикат. Забезпечили свого внучка Ромчика коледжовою грамотою УНСоюзу (кляса Е-20), тато Богдан і мама Люба Заєць з побажанням якнайкращих успіхів в науці.

Протиставлення...

(Закінчення зі стор. 2)

наково важливий факт визнання Вселенським Патріярхом канонічною Українську Православну Церкву в ЗСА. Адже саме цей факт викликав бурхливу реакцію Москви через те, що він вказує на становище Вселенського Патріярха відносно юрисдикції над колишньою Київською Митрополією.

Заходи Московського Патріярхату запевнити свою зверхність не дадуть плодів ні в Естонії, ні в інших країнах, які після десятиліть, а то й століть, позбулися політичної залежності від „старшого брата", хоч процес переходу до незалежности не обійшовся без економічних ускладнень. Пора, щоб і політичні лідери в Україні зрозуміли, що зверхність Константинополя над УПЦ(КП) в канонічних питаннях буде служити духовому відродженню і запевненню церковної єдности, замість інфільтрації політичних впливів Москви через структури, підлеглі Московському Патріярхатові. Все ж, як свідчать недавні події в церковному житті в Україні, в структурах державної влади на різних рівнях, на жаль, бракує зрозуміння місця і ролі церкви в самостійній державі.

Правники...

(Закінчення зі стор. 1)

ський Центр Правничих Студій, Інститут міжнародних відносин Київського Університету ім. Т. Шевченка та Українська Правнича Фундація.

Учасники „круглого стола" розглянули низку конституційних питань щодо статусу України як демократичної, правної, соціяльної держави; конституційного забезпечення громадянських прав та прав людини і ствердили, що, за вийнятком певних положень, проєкт нової конституції відповідає міжнародним нормам.

Ті ж статті проєкту, котрі, на думку правників, є недосконалими, зокрема щодо співвідношення міжнародного та українського права, не слід тепер міняти.

„Почавши тепер вносити зміни і поправки до проєкту, ми затягнемо конституційний проєкт і врешті решт знівелюємо саму ідею ухвали конституції", — підкреслили учасники конференції.

Особливу увагу учасників привернуло питання про поділ влади в Україні, згідно з проєктом нової конституції. Вони погодились, що заходи лівих сил у Верховній Раді на адресу Президента щодо обмеження уповноважень українського парляменту, передбаченого проєктом, є безпідставними. На думку правників, парлямент у цьому випадку „за совєтською звичкою" намагається перебрати на себе президентські уповноваження.

„А чи буде парлямент однопалатним, чи двопалатним — система влади однак буде демократичною, — вважають учасники „круглого стола". — Двопалатність парляменту лише поліпшить якість законодавчої роботи".

На сьогодні головною проблемою, на думку правників, є навіть не текст проєкту, а механізм його ухвали. Відсутність такого механізму в умовах триваючого протистояння Президента і Верховної Ради, а також недавні заяви лівих парляментарних сил про намір надалі заблокувати працю парляменту відмовою реєструватися, може привести до таких наслідків, які аж ніяк не співвідносяться з вимогами Ради Европи, вважають правники.

Шевченко у Вашінґтоні

Цьогорічні Шевченківські урочистості відбулись так, як і треба. Саме запрошення засвідчує бажану зміну, повернення до недалекого минулого, коли не тільки цитувалось благання Кобзаря нашого „Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю", а здійснювалось, як не кожноденно, то бодай раз на рік, у Шевченківські дні. Не можна сказати, що цьогорічні Шевченківські святкування були більш масові, як у минулому, але початок є початком. І як такого не можна не вітати?

Справді, як не радіти, коли бачиш Об'єднання Українців Вашінґтону, при співпраці Школи Українознавства ім. Тараса Шевченка, НТШ, УВАН, СУА, ПЛАСТ, УНС, УБС, УККА, УАКРада — мають шану запросити вас на Шевченківський концерт!

Відбувся цей концерт у неділю, 10-го березня ц. р., в залі катедри св. Андрія Первозванного в Сілвер Спрінґ, Мд. Фактично і простіше буде сказати, що це — пригордядя метропольітального Вашінґтону.

Програму відкрив колишній радіожурналіст міжнародного радіомовлення, а тепер отець протоієрей Віктор Кулій. Слово було коротке, але глибоке змістом. Отець нагадав про глибоку релігійність Т. Шевченка, про щирість його душі, любов до свого народу і України. Слово було переплетене цитатами з творів Великого Кобзаря і Пророка нашого. Дуже доречно, що отець Віктор нагадав про те, що цього року минуло 150 років з часу написання „Заповіту". Шевченко був тоді хворий, але перебував у незвичайному стані святої одухотворенности. І ось цей „Заповіт" став маніфестом українського народу в боротьбі за своє визволення, і став відомий у світі. Вступне слово о. В. Кулій закінчив закликом, щоб повсякденно серед нас жили Кобзареві слова: „Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю!" Ці слова перегукуються із заповіддю Христового „Люби Бога і ближнього".

Святочну доповідь блискучого філософського змісту виголосив ред. Климентій Баб'як. Надіємось, що вона буде повністю опублікована не в одному з наших органів масового зв'язку.

Треба вітати школярів, які вчаться в суботній Школі Українознавства ім. Тараса Шевченка, за виступ з декламаціями. Вдячність, очевидно, належить також вчителькам і директорові школи Ігореві Муращиковi. Він також виступав. Він, до речі, мистець живого слова, блискучий декламатор. Читав на пам'ять „Послання".

Присутні були також особливо вдячні оперній співачці Галині Вільсі та її чудовій акомпаньяторці Тетяні Іванців. Були виконані пісні на слова Шевченка і народні пісні, зокрема „Садок вишневий", „Плавай, плавай, лебедонько", „Чого мені тяжко", „Нащо мені карі очі", музика Миколи Лисенка і Кирила Стеценка.

Піяністка Тетяна Іванців мала також сольові номери, зокрема „Благородний вальс" Моріса Равеля, за що її нагородили рясними оплесками.

Маємо надію, що такі доброзмістовні, неперевантажені кількістю номерів концерти, і не тільки Шевченківські, стануть традицією.

Микола Вірний

Школа Українознавства при церкві св. Йосифа — Т. Шевченкові

Шевченківські святкування — це українська традиція. Де існує українська громада, там обов'язково в березні відзначають пам'ять Пророка України Тараса Шевченка.

Вчителі й учні шкіл українознавства своїми силами відзначують пам'ять Тараса Шевченка. Святкування допомагають учням, які в більшості дня в школі, а то й дома послуговуються неукраїнською мовою, засвоїти бодай дещо із чудових пророчих поезій Т. Шевченка та довідатись ким був і є для українців Тарас Шевченко. Велику працю проводять вчителі в школах, бо, прикро сказати, багато учнів ходять до школи тільки на домагання батьків.

Кожного року батьки та гості мають приємність подивляти виступи своїх дітей.

Школа Українознавства при церкві св. Йосифа в Чікаґо, продовжила й ц. р. традиції Шевченківських святкувань. Хоч програма була велика і різноманітна, не була вона задовга. Програму уложили вчительки — Настя Раєн, директорка, Леся Меден, Марійка Карасевич, Дарія Городиська, Маріяна Паздрій, Катерина Кішка і Ігор Дмитерко. Сцену прикрашував портрет Т. Шевченка, виконаний учителем І. Дмитерком. Виконавцями були учні передшкілля та учні Школи Українознавства.

В програмі були музичні точки — флейта, Мар'яна Раєн, фортепіян — Михайло Ватраль і Катруся Мюлер, Леся Мельнич, скрипка — Діяна Мельник, деклямації індивідуальні й збірні учнів передшкілля й школи та хорові точки у виконанні всіх учасників програми. „Гопак виконали Наталка і Миколка Шоробури та Христя Голована.

Шевченківський концерт в школі парафії св. Йосифа був успішний, були вдоволені батьки й гості, а також і діти, що могли показати, чого навчились в школі про Т. Шевченка. Серед виконавців можна було запримітити неукраїнські прізвища дітей — дітей із мішаних подруж.

Треба дати признання тим батькам українцям і їхнім неукраїнським подругам, які хотять, щоб їхні діти довідались про Україну, її історію та визначних людей. Напевно неодному придасться в майбутньому знання української мови.

Треба висловити признання директорці Насті Раєн і всім учителям за вдале приготування шевченківської програми.

Орест Корчак Городиський

З видачею...

(Закінчення зі стор. 1)

ється у сотнях і тисячах публікацій та заяв у періодичній пресі, в ухвалах багатьох політичних партій, громадських організацій, загальноукраїнських з'їздів, конференцій та нарад. Національна рада Конгресу Української Інтелігенції вважає неприпустимим ігнорування урядовими структурами широкого громадського протесту і тому закликає Президента Л. Кучму невідкладно видати указ про порядок заповнення пашпортів, де передбачити, що записи чужою мовою не можуть здійснюватися проти бажання власника пашпорту. За бажанням особи, яка отримує пашпорт, має записуватися, або не записуватися її національність. До внесення необхідних змін видачу пашпортів слід припинити, — вважають автори документу.

ПІСЛЯ ШЕСТИДЕННОЇ НАПРУГИ американські вояки у неділю, 14-го квітня, майже закінчили евакування своїх громадян та інших чужинців з Монровії, столиці Ліберії. Згідно з офіційними чинниками американської амбасади, ще приблизно 30 американських громадян знаходиться у різних дільницях Монровії, котрих вдасться вивезти ще цього ж дня. Біженців з Монровії американськими гелікоптерами перевезено до сусідніх країн, звідкіль вони продовжували свою мандрівку дальше. Ситуація в Ліберії наскрізь хаотична і небезпечна.

ПОДЯКА

Президія Секретаріяту Світового Конгресу Українців складає сердечну подяку Вам, Михайле Лисе і Михайле Кікцio, Управі та усім членам колишнього Українського Освітнього і Культурного Центру в Moose Jaw за Ваш щедрий дар в сумі 50,000 долярів.

Згідно з Вашим бажанням Ваші чеки на суму дістали:

Світовий Конгрес Українців	$20,000
Світова Федерація Українських Жіночих Організацій	7,500
Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада	7,500
Світова Рада Суспільної Служби	7,500
Фонд Дітям Чорнобиля	7,500

Довголітня Ваша мрія для якої Ви жили та працювали довгі роки сповнилася. Україна стала Вільною та Незалежною Державою.

Ваша щира фінансова пожертва уможивить нам та згаданим організаціям посилити нашу працю у закріпленні та розбудові Української Держави.

З пошаною та подякою,

д-р Д. Ціпивник, Президент — інж. Я. Соколик, Генеральний Секретар

Поклін...

(Закінчення зі стор. 2)

краще давали б можливість самого читання книжки, вже не кажу про можливості пізнішого використання джерельного матеріялу, зібраного тут. Передусім розчарував мене вигляд книжки: нефахово виконані обкладинка й оправа книжки, нерівні маргінеси, помилка в заклику, невиразний світильник. Багато чисто друкарських помилок (дехто мені каже, що комп'ютерний набір не спрощує справи корекити, а утруднює!). Та найбільше вражає нас, що виросли під рукою проф. д-ра Василя Щурата, академіка і знавця української мови в письмі й слові, вживання чисто московських термінів, способу писання. Кожна проста думка часто закручена, переписана надміром порожніх слів. Забувся, видно, короткий ляпідарний спосіб вислову, як вчили колись Микола Матіїв-Мельник і Василь Лев. Так, дивовижне слово „уроки" нагадує мені звичайні „вроки". Слова „клас", „проєкт", „учнлище" і т. п. вже не бабські вроки, а справжня москалізація! Слово „художник" викликало в мені охоту до алітераційного вірша: „Худий художник, худопахолок худого гнізда, ходив худими ходунами, вилюдив і сходив на ходулях, сходами до ходивної ями"...

Незважаючи, однак, на мої „вщипливі" закиди, ця книжка доповнює попередні видання багатим матеріялом, підтвердженим документами. Тим самим доповнює історію нашої гімназії навіть і тим прикрим образом занечищення української мови наслідком совєтської окупації. Сподіюся, що редактори матимуть вирозуміння і до нас, котрі виросли на засаді „плекати рідну мову як виноградну лозу". Лише ця любов диктує мені тих кілька попрікливих слів. Дякую вам, дорогі товаришки, за книжку, обнімаю за цей поклін минулому, за ваше гаряче серце!

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ І ДОКУМЕНТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ

ДОДАТКОВИЙ СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ
(від 23-го січня до 10-го квітня 1996 р.)

	250 дол.	Вікторія Новотня.
по	100	М. Івансів, Т. Залуцький.
	50	Олена Папіж.
	30	Поллі Еллен.
по	25	Н. Гарткович, Я. Музичка.
	20	Ігор Витвицький.
по	10	В. Іваник, Г. Гаюк.

УДДЦ сердечно дякує особам, які склали ці пожертви, а також організаціям і особам, які за цей проміжок часу активно брали участь у розбудові нашого Центру.

ТАКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ І ОСОБАМИ Є:

1. Українська Національна (НАН) Академія Наук (Київ).
2. Видавництво „Літопис УПА" (Торонто).
3. Уляна Старосольська (Н.Й.).
4. Поллі Еллен і Ервінг Еллен (професори Коннектикатського Університету).

Також висловлюємо подяку Марті і Ігореві Барабах за допомогу в канцелярії та в господарській дільниці УДДЦ (Н.Й.).

ОЛЕНА НЕСІНА,
Екзекутивний директор УДДЦ

НАША АДРЕСА: Ukrainian Research and Documentation Center of the Ukrainian Institute of America.
2E 79th St. • New York, NY 10021 • (212) 288-2917

ПОЛЬСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ затвердив закон про пенсію для колишніх керівників держави. Вона дорівнюватиме місячній платні діючого президента, тобто становитиме 4,100 польських злотих або 1,500 дол. Проєкт надійшов до законодавців ще три місяці тому і викликав гостру полеміку. За ці три місяці недавній президент Лех Валенса демонстративно вернувся у Ґданськ на працю електрика у кораблебудівному підприємстві. Однак полеміка стосувалася не його становища, а матеріяльного забезпечення керівника комуністичної Польщі Войцеха Ярузельського і довоєнного президента Ришарда Качоровського, який дотепер живе у Лондоні. Депутати правої політичної орієнтації відмовлялися призначити пенсію В. Ярузельському, лівої — Р. Качоровському. Врешті-решт переміг арґумент, що „40-мільйоновий польський народ спроможний прогодувати трьох своїх президентів".

В БОЛЮЧУ, СУМНУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашої найдорожчої МАМИ, БАБУСІ І ТЕТИ

св. п.
ОМЕЛІЇ ЦЯПКИ
будуть відправлені поминальні СВЯТІ ЛІТУРГІЇ в слідуючих церквах:

в суботу 27-го квітня 1996 р. в св. Івана Хрестителя о год. 7:45 рано;
у вівторок 7-го травня 1996 р. в соборі Пресвятої Родини у Вашінґтоні о год. 8:00 рано;
у св. Юра у Львові.

Просимо згадати покійну у своїх молитвах.

Діти — ОРЕСТ і УЛЯНА з родинами.

В 40-ий день відходу у вічність нашого найдорожчого МУЖА, БАТЬКА, БРАТА, ШВАГРА і СТРИЙКА

св. п. д-ра
ІВАНА ДОРОЖИНСЬКОГО
будуть відправлені Богослужби в таких церквах:

св. Миколая в Брукліні, Н.Й. в четвер 18-го квітня 1996 р. о год. 9-ій рано ;
Чесного Хреста в Асторії, Н.Й. в суботу 20-го квітня 1996 р. о год. 9:15 рано;
ОО. Студитів Вудстак, Онт. Канада.

В пам'ять покійного на журнал „Патріярхат" зібрано 510 дол. і на фонд „Допомоги жертвам Чорнобиля" 210 дол.

Всім жертводавцям і всім, які зложили датки на Служби Божі щиро дякуємо. Отцю Гілярієві Опаску і редакторові Миколі Галіву — щире спасибі за сердечні словапрощання.

РОДИНА

УСВТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" в НЮАРКУ, Ню Джерзі ділиться сумною вісткою з членами і симпатиками та спортовцями Т-ва, що з волі Всевишнього відійшов у вічність 5-го квітня 1996 року, проживши 75 років

бл. п.
ІВАН СТЕФУРИШИН
довголітній член Т-ва, в минулому член Управи.

ПОХОРОН відбувся 9-го квітня ц.р. на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Опечаленій родині покійного висловлюємо наші глибокі співчуття.

УПРАВА УСВТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ"

Ділимося сумною вісткою з рідними і приятелями, що у Львові відійшла у вічність на 82-му році життя наша довгостраждальна сестра, яка відбула 18 років заслання на Сибірі

бл. п.
НАТАЛІЯ з МАЛАНЧУКІВ ЧАЙКІВСЬКА

Померла 15-го лютого 1996 р. і похована на Янівському цвинтарі у Львові.

У глибокому смутку:
сестри — СЛАВА ДЯДИГА та
— ІРЕНА ЩЕРБА з мужем ПЕТРОМ і родиною
в Україні залишилися:
донька — ІРЕНА КАРПИНЕЦЬ з родиною
син — ЗЕНОН ІВАНІВ з родиною
та ближча і дальша родина.

Президія НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в КАНАДІ з сумом повідомляє всіх членів та українське громадянство, що в середу 10-го квітня 1996 р. в Торонто відійшов у вічність на 93-му році трудолюбивого життя

св. п.
проф. д-р
ІВАН ТЕСЛЯ
дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, визначний географ і педагог, колишній в'язень польських тюрем, автор географічних, історичних та демографічних праць.

ПОХОРОН покійного відбувся в п'ятницю 12-го квітня 1996 р. з української католицької церкви св. Дмитрія в Торонто, похований на цвинтарі Parklawn Cemetery у Торонто.

Президія Канадського НТШ складає найглибші співчуття дружині покійного Юлії, їх синам Юрієві з дружиною і внуками, Богданові та дочці Марійці, як також усій ближчій і дальшій родині в Канаді та Україні.

ПРЕЗИДІЯ НТШ КАНАДИ

І друг недруга обійміте...

(Післямісійні рефлексії)

У днях 3-7-го березня ц. р., у днях ранньої весни, катедра св. о. Миколая у Чикаго стояла, мов царівна в казці, загорнена білою габою, окружена кучугурами снігу, що його невидимі руки підмели чистенько з усіх сходів і з бічних, біля катедри, доріжок.

Тудою, біля полудня, прямували сивоголові парафіяни, пробиваючи крізь сніги навіть з далекого Вестчестеру, вони бо були спрагнені цілющого Божого слова у передвеликодній час.

Місійне проповідництво — це не професія, яку може виконувати хтонебудь. Це виїмкове, особливе покликання, достойне покликання, дане священикові від Бога.

Коротка біографія о. місіонера.

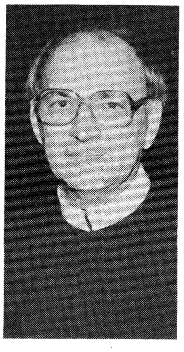
Протоігумен Редемптористів, о. Ярослав Дибка роджений в Канаді (Вінніпег). Богословські студії кінчав у Ватерфорді, Онтаріо.

Походить з великосімейної родини. Батьки місіонера вже померли, присвятивши двоє дітей служінню Богові. Сестра Протоігумена Єлисавета — є монахинею.

Малолітній Ярослав уже змалку відчував Божу близькість й охоту служити Богові. Українську мову (гарну мову) засвоїв упродовж студій. Вчителем тієї мови був о. Корба. Особливо вдячно згадує о. місіонер вчительку школи при церкві св. Івана Хрестителя у Ньюарку, Марію Робак.

Отець протоігумен є скромною людиною. Мало хто знає, що він проповідував не тільки в Канаді й Америці, але й в Англії, Франції, Італії, і перша його свята місія відбулася у Львові зараз після проголошення самостійности України.

Цей золотоустий провідник проповідував теж у Перемишлі, в Тернополі, в Самборі (Старім і Новім), в Рудно (біля Львова), в Кам'янці Подільському і у Вінниці. Літом (у серпні) о. Протоігумен знову їде до Львова.

о. Я. Дибка

Отой харизматичний місіонер проповідує уже по-модерному, без патосу, без жестикуляцій. Він не лякав слухачів ні страшним судом, ні пекельними, вогненними муками, а вказував на найбільшу цінність у житті християнина, — це любов ближнього і прощення провини винуватцям нашим, чи то в родинному колі, чи в громаді, чи в політичних угрупуваннях, бо там, де є любов, немає зударів, немає незгоди, гордости, зависти, ні обмови. І тільки тоді, як перепросивши Бога, воскресимо Ісуса у серцях наших, зможемо радісно співати „Христос Воскрес".

Нав'язуючи до любови ближнього о. проповідник розказав цікаву китайську притчу про пекло й про небо.

Пекло, кажеться у притчі, це велика їдальня, в якій на довгому столі розложені смачні, запашні стави. По обидвох боках стола сидять голодні грішники, засуджені на вічну загибель. Вони неспроможні отими довгими китайськими патичками, набравши зі столу їжу, себе нагодувати й терплять голод.

У небесній їдальні теж довгий стіл, теж смачні страви, овочі, м'ясиво, вина. Учта починається. І хоч праведники тими довгими китайськими патичками також не можуть себе нагодувати, то проте вони радісні, бо простягають оті ласощі своїм ближнім, які сидять по протилежному боці стола. Яка гарна символічна картина!

Отець місіонер обдарований гарним голосом. Поряд із голосистим баритоном, дияконом Михайлом Городиським і дияконом Олександром Авраменком, місійні науки проходили в торжественній обставі.

Катедра св. о. Миколая у Чикаго, в якій пароохом і невтомним, працьовитим „газдою" є Владика Михаїл Вівчар, ЧНІ, може записати в свою історію дуже корисно проведену місію.

Під час місійних наук катедра була сповнена максимальною тишею. Там і тут блистіли жемчугами чиїсь сльози, до долівки у поклонах припадали змучені чола, а львів'янка Дарця за старим українським звичаєм клала під святу Євангелію свою зажурену голову.

І було так добре, і так набожно у втомлених літами серцях...

Іванна Савицька

(„Нова Зоря", Чикаго, 7-го квітня 1996 р.)

ПРИБУТКИ З БІРЖІ ТА давній виступ на програмі телевізійної мережі Ен-Бі-Сі збільшили минулого року приходи президента Билла Клінтона та його дружини Гіллярі Родгам-Клінтон до суми 316,074. дол. Від тієї суми Президент заплатив державний податок в сумі 75,437. дол.—це 23.8 відсотків від згаданої загальної суми приходів минулого року, що є пересічним відсотком для платників державного податку цієї заробітної групи громадян.

„Корови для України"

Одною із допомогових організацій, яка не словами, ділами допомагає українським родинам в Україні є Гейфер проджект інтернешенел (ГПІ), головна квартира якої міститься в Літл Рок в Арконсо. Ця організація була заснована в 1944 році на засаді „коли голодним людям показати, як годувати себе самих, вони ніколи не будуть без харчів знову". Під час останніх 50-ти років ГПІ дала харчі, домашні тварини, які покращали фінансовий стан, а також дали освіту понад мільйонові родинам, які стали впевненими в своїх власних силах, віднайшли відчуття власної гідности в 110-их державах світу і 35-ох стейтах Америки. Молоко, яйця, вовна, а також використання домашніх тварин, допомогли покращити матеріяльний рівень і фінансовий стан знедоленим людям у світі. Сьогодні ГПІ має понад 20 різних домашніх тварин, з яких багато ГПІ вирощує сама. Кожна родина дістає безплатно якусь тварину і знання в розмноженні її чи освіту в веденні продуктивної фарми. Водночас можна знайти щонайменше 300 різних проєктів в 33-ох державах, включно з Америкою.

Один із таких проєктів є в західній Україні, у Львівській області, недалеко від Дрогобича, в селах Рихтичах і Гирівці. Цей проєкт №027-810А почався в 1994 році і був запланований лишень на 50 голов племінної заплідненої рогатої худоби. Під кінець літа 1995 року, цей проєкт підвищився до 100 голів худоби і коштом на 175,439 дол. Покищо, ані один цент не прийшов на цей проєкт від української громади. У вище згадану ціну входять 100 голів племінної заплідненої симентальної породи корів, сперми, транспорт, ембрийони, вишкіл перещеплювання ембрийонів, вишкіл людей, які дістануть корови, як дбати і розмножувати стадо, ветеринарна опіка і т. д. продовж цілої програми.

Дякуючи Марті Бец з Дрогобича, яка є директоркою цього племінного заведення, я і моя дружина, всі ми працювали для осягнення вище згаданої мети від 1993 року. Я і моя дружина є офіційними добровільними працівниками ГПІ. У зв'язку з тою справою я їздив два рази до Варшави (Польща), бо там міститься канцелярія ГПІ для східньоевропейських держав. Всі кошти пов'язані з цією працею — від листування, факсів, телефонів і подорожей, всі за свій власний рахунок.

Добра племінна худоба для України тепер дуже на часі тому, що в Україні є дуже мало корів, а корови, які там є, дають дуже мало молока в порівнянні з американськими. Вище згаданий проєкт №27-810А „Корови для України" є не тільки прикладом нового підходу до підвищення добробуту людей в Україні, але також розвитку приватної власности і сільського господарства. Тому ми повинні сприяти і помагати незалежним фармерам України, щоб вони чим скорше будували вільну агрокультурну економіку України, бо на колгоспи годі надіятись чи сподіватись чогось кращого від них, бо це самі об'єднання, ці самі структури, які не оправдали себе раніше і не оправдують себе тепер.

Ось переді мною стаття з часопису Жидачівського району Львівської області „Новий Час" з 21-го січня 1995 року під заголовком „Більшість вже на дні". Там показано таблицю надою молока від корови за 1994 рік в порівнянні з 1993 роком і там сказано: „Невтішним для тваринників був минулий рік, цебто 1994. В середньому від одної корови надоєно 2,140 кілограмів молока, на 149 кілограмів менше, ніж в по -передньому 1993 році. З 24 господарств (читайте колгоспів) лишень шість підвищили продуктивність дійного стада з селянських спілок пайовиків. А як трудяться решта? Одні тупцюють на місці, інші зовсім відстають, не дбали про кормову базу, відтворення стада, про виробничу і технічну дисципліну і в кінцевому результаті одержали менше 2,000 кілограмів молока від корови на рік. В господарствах району (колгоспах) значно зменшилася кількість великої рогатої худоби. Якщо, скажімо, в 1993 році було 31,830 голів рогатої худоби, то в наступному 1994 році було лише 26,665 голів".

1995 рік не був кращим. ГПІ постачає корови в Дрогобицький район, які в пересічному дають 30 квартів (літрів) молока на день, а це дає приблизно понад 9,000 кілограмів молока на рік. Згідно з вище згаданою статтею, на таку кількість молока треба було б понад чотири українські корови з Жидачівського району. Уважаю, що ми повинні подбати, щоб придбати через ГПІ якнайбільше якісної і заплідненої худоби. Слід згадати, що разом з цією худобою прийде вишкіл в методах, менаджменті, в вирощуванні якісної худоби, кращого харчу і фінансового прибутку українським родинам в Україні. Долучімся до програми, яку виконує ГПІ в Україні, і задемонструймо своїми долярами, що ми також дбаємо, щоб подібні програми здійснились в інших районах України. Ми повинні пам'ятати, що за кожного нашого доляра ГПІ додає свого доляра або більше. Україна скористає подвійно з нашої щедрости. Ціна одної корови минулого року виносила 750 дол., які можна відтягнути від податку.

Я мав нагоду бути в Рихтичах і Гирівці при кінці минулого літа, бо робив там фільм з цієї допомоги, частина якого була показана на телевізійній програмі „Контакт" в суботу 17-го лютого 1996 року, і я мав нагоду говорити з багатьма людьми, які дістали вже свої корови. Вони дякували нам, обнімали своїх діточок і бачили своє і своїх дітей краще майбутнє.

Я думаю, що це буде ваше найкраще рішення виділити трохи грошей для придбання корів в Україні, бо за дев'ять місяців ці гроші не тільки що придбають таку саму або більшу суму грошей від ГПІ, але також ці гроші подвояться, бо ГПІ постачає всі корови заплідені, вже вагітні. 750 дол. сьогодні в банку не подвояться навіть через 10 років. Родина, яка дістане корову, має право на більше землі, а це сприяє приватизації. Одна родина не може спожити всього молока чи таких молочних виробів, як сир, сметана чи масло. Частину молока чи виробів вона зможе продати, щоб купити інші речі, які потрібні в житті, чи можливо за ці гроші післати доню чи сина до інституту, за який сьогодні треба платити від 300-500 дол. за семестер. Помагаючи людям України, ми будуємо сильну державу.

Родини, які дістали корови, гуртуються в організацію, яка сходиться два-чотири рази в рік, бо вони мають щось спільного. Вони обмінюються думками, полагоджують можливо якісь труднощі чи дістають якісь поради. Всі вони мають лише одне зобов'язання — віддати безплатно перше молочне теля, якому буде 12-14 місяців, іншій потребуючій бідній родині в околиці. Словом, вони тепер діляться подарун - ком, який вони також дістали безплатно. Таким способом ця поміч помножується кожного року і не тільки стадо племінної худоби побільшується, але також збільшується кількість заможних ро - дин, що дістали корови.

Прошу всіх людей доброї волі і серця надсилати свої щедрі пожертви, щоб на кожний наш доляр дістати другий від ГПІ, яка є готова допомогти іншим районам України. ГПІ має багато добровольців, як в Америці, так і державах, яким вона помагає. ГПІ є затверджено 501 (c) (3) неприбутковою організацією, і всі ваші пожертви можна вповні відтягати від податку. ГПІ була визнана президентською нагородою за добровільну акцію в 1986 році і президентською нагородою „Кінець голодові" в 1990 році. ГПІ є членом Inter-Action i International Service Agencies (#0315).

Прошу присилайте свої пожертви особистими чеками або грошовими переказами до: Self Reliance (N.Y.), Fed. Credit Union, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003, на конто ч. 20518-000 „Корови для України" (Cows for Ukraine).

Можна також вживати всі головні кредитові картки, такі як „Віза" і інші і телефонувати до Гейфер проджект інтернешенел 1-800-422-0474 і сказати: „Донейшен із фор проджект № 27-810А Кавс фор Юкрейн". Якщо цього не скажеться і не подасться № 27-810А, то гроші можуть піти в загальний бюджет і можуть бути призначені на інший проєкт в іншій державі.

Про більш детальні інформації прошу телефонувати до Романа Мацука (718) 939-1024.

Роман Мацук